

การจัดระเบียบราชการบริหารตามหลักรวมอำนาจ

ประเทศไทยจัดระเบียบราชการบริหารออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ¹(1) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง(2) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค(3) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การจัดระเบียบราชการบริหารดังกล่าว เป็นการจัดโดยใช้ หลักการรวมอำนาจปกครองหลักการแบ่งอำนาจปกครอง หลักการกระจายอำนาจปกครอง

การจัดระเบียบราชการบริหารโดยใช้หลักการรวมอำนาจ คือ การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งได้แก่การจัดระเบียบบริหารราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวงที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวงทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ.2545 ตลอดจนทั้งอนุบัญญัติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 อาทิ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2550 และกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 เป็นต้น การจัดระเบียบราชการส่วนราชการดังกล่าวจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายข้างต้น อย่างไรก็ตาม กระทรวงกลาโหมและกระทรวงศึกษายังมีระเบียบบริหารราชการของกระทรวงเฉพาะ ได้แก่พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

1. การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง² และเป็นนิติบุคคล³

---

¹มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

²มาตรา 7วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

³มาตรา 7 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

1.1 อำนาจหน้าที่

สำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี รับผิดชอบการบริหารราชการทั่วไป เสนอแนะนโยบายและวางแผนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคง และราชการเกี่ยวกับทรงพระพรหม ระบบราชการ การบริหารงานบุคคล กฎหมายและการพัฒนากฎหมาย การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ การส่งเสริมการลงทุน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การปฏิบัติภารกิจพิเศษและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือที่มีได้อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงใดโดยเฉพาะ⁴

1.2 การบังคับบัญชาและรับผิดชอบงาน

สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย⁵

นอกจากมีนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้⁶

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี รองจากนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นข้าราชการของส่วนราชการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.3 ส่วนราชการในสังกัด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 บัญญัติให้มี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการทั้งสองไว้⁷ และนอกจาก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในสำนัก

⁴มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁵มาตรา 10 วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

⁶มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

⁷มาตรา 13 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

นายกรัฐมนตรี อาจมีส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีได้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม⁸

ปัจจุบันสำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการอยู่ในสังกัดจำนวน 14 ส่วนราชการ แยกเป็นส่วนราชการที่ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยตรง และส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีและอยู่ในบังคับบัญชาของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.3.1 ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยตรง ได้แก่

- (1) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (3) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- (4) สำนักงานประมาณ
- (5) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
- (6) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- (8) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (9) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- (10) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- (11) สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

1.3.2 ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และอยู่ในบังคับบัญชาของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่

- (1) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กรมประชาสัมพันธ์
- (3) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

2. การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง

กระทรวงและทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวงมีฐานะเป็นนิติบุคคล⁹

2.1 อำนาจหน้าที่

กระทรวงและทบวง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง มีอำนาจหน้าที่ราชการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

⁸ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

⁹ มาตรา 7 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

2.2 การบังคับบัญชาและรับผิดชอบงาน

ในกระทรวงหนึ่ง ให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย¹⁰

ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้¹¹

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงข้างต้นจะให้มีรองปลัดกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดกระทรวงมอบหมายก็ได้

2.3 การจัดกลุ่มภารกิจในกระทรวง

กระทรวงจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรม ภายในกระทรวง ตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไปอยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ โดยให้แต่ละกลุ่มภารกิจมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจรับผิดชอบราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น¹²

กรณีที่กระทรวงใดมีการจัดกลุ่มภารกิจ จะให้มีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจก็ได้ และให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น¹³

การปฏิบัติราชการของกลุ่มภารกิจจะขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงหรือขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี เป็นไปตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และในกรณีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อปลัดกระทรวงตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง¹⁴ ซึ่งกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจพ.ศ. 2545 บัญญัติให้กลุ่มภารกิจของส่วนราชการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี เว้นแต่กลุ่มภารกิจของกระทรวง

¹⁰ มาตรา 20 วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

¹¹ มาตรา 21 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

¹² มาตรา 21 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

¹³ มาตรา 21 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

¹⁴ มาตรา 21 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

การต่างประเทศ ให้ปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวง แต่ให้รายงานโดยตรงต่อรัฐมนตรีอีกทาง
หนึ่งด้วย¹⁵

การรายงาน ให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจรายงานต่อปลัดกระทรวงในกรณีดังต่อไปนี้¹⁶

(1) การกำหนดงานใดชิ้นใหม่โดยมิใช่เป็นงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้รายงานเมื่อ
ได้กำหนดขอบเขตและกำหนดเวลาของงานนั้นชัดเจนแล้ว

(2) เมื่อได้เริ่มลงมือปฏิบัติงานใดให้รายงานการเริ่มต้นทำงาน

(3) ในกรณีมีเหตุอื่นอันสำคัญอันอาจทำให้เป้าหมายของงานเปลี่ยนไปไม่ว่าจะทำให้เสร็จเร็ว
ขึ้นหรือช้าลง หรือไม่อาจสำเร็จได้ก็ตาม ให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจรายงานเหตุดังกล่าวและผลที่อาจ
เกิดขึ้น

(4) ในกรณีที่เกิดเหตุสำคัญตาม (3) เป็นอุปสรรคต่องาน เมื่อได้ริเริ่มใช้มาตรการใดเพื่อแก้ไข
อุปสรรค ให้รายงานการดำเนินการ และถ้ามาตรการนั้นไม่อาจบรรลุผล ต้องเปลี่ยนไปใช้มาตรการ
ใหม่ ให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจรายงานการริเริ่มใช้มาตรการใหม่ด้วย

(5) กรณีที่เกิดเหตุสำคัญตาม (3) ยุติลงแล้ว ให้รายงานการยุติและประเมินผลที่จะตามมา

(6) กรณีที่งานใดเสร็จสิ้นแล้ว ให้รายงานผลการปฏิบัติ การใช้จ่ายงบประมาณบุคลากรและ
ทรัพย์สิน พร้อมกับประเมินผลงานกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

(7) การรายงานความก้าวหน้าของงานตามที่ปลัดกระทรวงและหัวหน้ากลุ่มภารกิจตกลงกัน
หรือตามที่รัฐมนตรีมีคำสั่ง

ข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ¹⁷ ได้แก่

1. อำนาจในการสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการระดับ 9 ขึ้นไป ให้ยังคงเป็นอำนาจของ
ปลัดกระทรวง แต่ก่อนดำเนินการให้ปลัดกระทรวงหารือกับหัวหน้ากลุ่มภารกิจทุกกลุ่มภารกิจก่อน

2. การใช้อำนาจของหัวหน้ากลุ่มภารกิจในการสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการตั้งแต่ระดับ 9
ขึ้นไป ให้กระทำได้เมื่อหารือกับปลัดกระทรวงแล้ว

3. ในกรณีที่รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง และหัวหน้ากลุ่มภารกิจเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่ง
ประสิทธิภาพและความเป็นเอกภาพในการบริหารราชการ จะตกลงร่วมกันให้อำนาจหน้าที่บาง
ประการของปลัดกระทรวงที่โอนไปเป็นของหัวหน้ากลุ่มภารกิจ ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของ
ปลัดกระทรวงต่อไปก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือข้อตกลงร่วมกัน ในกรณีเช่นนั้นให้อำนาจหน้าที่
ดังกล่าวยังคงเป็นของปลัดกระทรวงต่อไป

กรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามมาตรา 44 และ 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธี
ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ถ้ากฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 45 วรรคสาม แห่ง

¹⁵ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจพ.ศ. 2545 ข้อ 22

¹⁶ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจพ.ศ. 2545 ข้อ 24

¹⁷ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจพ.ศ. 2545 ข้อ 28

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดให้ปลัดกระทรวงเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ในกระทรวงที่มีการแบ่งกลุ่มภารกิจให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้¹⁸

1. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง
2. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าในกลุ่มภารกิจ ให้เป็นอำนาจของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น

2.4 ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงและทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้จัดระเบียบราชการของกระทรวงดังนี้¹⁹

- (1) สำนักงานรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

สำนักงานปลัดกระทรวงและกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น มีฐานะเป็นกรม

สำนักงานรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีก็ได้²⁰

สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง²¹

นอกจากนี้ กระทรวงใดมีความจำเป็นจะต้องมีส่วนราชการเพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผน กำกับ เร่งรัด และติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จะจัดระเบียบบริหารราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีสำนักนโยบายและแผนเป็นส่วนราชการภายใน ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้²²

¹⁸ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 32

¹⁹ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

²⁰ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

²¹ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

²² มาตรา 18 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

2.5 กระทรวงที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น

หากไม่นับรวมถึงสำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวงตามที่ได้อธิบายไปในหัวข้อที่ 1 แล้ว ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งกระทรวงรวมทั้งสิ้น 19 กระทรวง ได้แก่²³

- (1) กระทรวงกลาโหม
- (2) กระทรวงการคลัง
- (3) กระทรวงการต่างประเทศ
- (4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- (5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (7) กระทรวงคมนาคม
- (8) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- (9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (10) กระทรวงพลังงาน
- (11) กระทรวงพาณิชย์
- (12) กระทรวงมหาดไทย
- (13) กระทรวงยุติธรรม
- (14) กระทรวงแรงงาน
- (15) กระทรวงวัฒนธรรม
- (16) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (17) กระทรวงศึกษาธิการ
- (18) กระทรวงสาธารณสุข
- (29) กระทรวงอุตสาหกรรม

(1) กระทรวงกลาโหม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ สนับสนุนการพัฒนาประเทศ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงกลาโหม²⁴

ข. การแบ่งส่วนราชการ

²³ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

²⁴ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

กระทรวงกลาโหมมี การจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

กระทรวงกลาโหม มีส่วนราชการในสังกัด ได้แก่²⁵

- (1) สำนักงานรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กองทัพอากาศ

สำนักงานรัฐมนตรีมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง เพื่อสนับสนุนภารกิจของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม และการประสาน นโยบายระหว่างกระทรวง มีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ เว้นแต่สำนักงานจเรทหารทั่วไปในสำนักงานรัฐมนตรีให้อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม²⁶ มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของจเรทหารทั่วไป โดยมีหัวหน้า สำนักงานจเรทหารทั่วไปเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบภายใต้การกำกับดูแลของจเรทหารทั่วไป²⁷

สำนักงานปลัดกระทรวงมีหน้าที่เกี่ยวกับงานนโยบายและยุทธศาสตร์ งานราชการ ประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการส่วนหนึ่งส่วนใดของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ส่วนราชการอื่นใด มีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ²⁸

กองทัพอากาศมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักรและ ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหาร สูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ²⁹ มีส่วนราชการประกอบด้วย³⁰ (1) กองบัญชาการกองทัพอากาศ(2) กองทัพบก(3) กองทัพเรือ(4) กองทัพอากาศ(5) ส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

สำนักงานปลัดกระทรวง กรมราชองครักษ์ หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัย รักษาพระองค์ กองทัพอากาศ กองบัญชาการกองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นนิติบุคคล³¹

(2) กระทรวงการคลัง

ก.อำนาจหน้าที่

กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังแผ่นดิน การประเมินราคา ทรัพย์สิน การบริหารพัสดุภาครัฐ กิจการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ ทรัพย์สินของแผ่นดิน ภาษีอากร การ รัชฎากร กิจการหารายได้ที่รัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมายและไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่

²⁵ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

²⁶ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

²⁷ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

²⁸ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

²⁹ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

³⁰ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

³¹ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

ของส่วนราชการอื่น การบริหารหนี้สาธารณะ การบริหารและการพัฒนาธุรกิจและหลักทรัพย์
ของรัฐ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังหรือส่วน
ราชการที่สังกัดกระทรวงการคลัง³²

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงการคลัง มีส่วนราชการในสังกัด³³ และจัดกลุ่มภารกิจ³⁴ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านทรัพย์สิน

4. กรมธนารักษ์
5. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

(ข) กลุ่มภารกิจด้านรายได้

6. กรมศุลกากร
7. กรมสรรพสามิต
8. กรมสรรพากร

(ค) กลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

9. กรมบัญชีกลาง
10. สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

(3) กระทรวงการต่างประเทศ

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ และราชการ
อื่นตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศหรือส่วนราชการที่
สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ³⁵

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงการต่างประเทศ มีส่วนราชการในสังกัด³⁶ และจัดกลุ่มภารกิจ³⁷ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจความสัมพันธ์ทวิภาคี

³² มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

³³ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

³⁴ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 4

³⁵ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

³⁶ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

³⁷ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 5

3. กรมยุโรป
4. กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
5. กรมเอเชียตะวันออก
6. กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา

(ข) กลุ่มภารกิจความร่วมมือระหว่างประเทศ

7. กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ³⁸
8. กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
9. กรมองค์การระหว่างประเทศ
10. กรมอาเซียน

(ค) กลุ่มภารกิจส่งเสริมกิจการต่างประเทศ

11. กรมการกงสุล
12. กรมพิธีการทูต
13. กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
14. กรมสารนิเทศ

(4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬา นันทนาการ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา³⁹

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีส่วนราชการในสังกัด ดังต่อไปนี้⁴⁰

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมพลศึกษา
4. กรมการท่องเที่ยว

(5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ก. อำนาจหน้าที่

---

³⁸เดิมใช้ชื่อว่า “กรมวิเทศสหการ” ในปี 2547 ได้มีการตรา พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ พ.ศ.2547 ยุบ กรมวิเทศสหการ และจัดตั้งเป็น “สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ” และเมื่อปี 2548 ได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2558 ยุบสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศและเปลี่ยนเป็น “กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ”

³⁹มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴⁰มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์⁴¹

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนราชการ ในสังกัด⁴² และจัดกลุ่มภารกิจ⁴³ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสังคม

3. กรมกิจการเด็กและเยาวชน
4. กรมกิจการผู้สูงอายุ
5. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

(ข) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิต

6. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
7. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาระบบสหกรณ์ รวมตลอดทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม และราชการอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์⁴⁴

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีส่วนราชการ ในสังกัด⁴⁵ และจัดกลุ่มภารกิจ⁴⁶ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี

⁴¹ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴² มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴³ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 7

⁴⁴ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴⁵ มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴⁶ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 8

2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
4. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(ก) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการผลิต

5. กรมการข้าว
6. กรมประมง
7. กรมปศุสัตว์
8. กรมวิชาการเกษตร
9. กรมหม่อนไหม

(ข) กลุ่มภารกิจด้านบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต

10. กรมชลประทาน
11. กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
12. กรมพัฒนาที่ดิน
13. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(ค) กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์

14. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
15. กรมส่งเสริมการเกษตร
16. กรมส่งเสริมสหกรณ์

(7) กระทรวงคมนาคม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงคมนาคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการขนส่ง ธุรกิจการขนส่ง การวางแผนจราจร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงคมนาคม⁴⁷

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงคมนาคมมีส่วนราชการในสังกัด⁴⁸ และจัดกลุ่มภารกิจ⁴⁹ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

(ก) กลุ่มภารกิจการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทางหลวง

4. กรมทางหลวง

⁴⁷ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴⁸ มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁴⁹ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 9

5. กรมทางหลวงชนบท

(ข) กลุ่มภารกิจด้านการขนส่ง

6. กรมการขนส่งทางบก

7. กรมเจ้าท่า⁵⁰

8. กรมท่าอากาศยาน⁵¹

(8) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁵²

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การอุดมศึกษา การศึกษา การสถิติ และ ราชการอื่น ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁵³

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีส่วนราชการในสังกัด ดังต่อไปนี้⁵⁴

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมอุดมศึกษา
4. สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

⁵⁰เดิมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้มีกรมการขนส่งทางน้ำและ พารณิชนาวิอยู่ในสังกัดกระทรวงคมนาคม ต่อมาปี พ.ศ. 2552 มีการตราพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนชื่อ เป็น "กรมเจ้าท่า" โดย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 8 ตริ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ

⁵¹เดิมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้มีกรมการขนส่งทางอากาศอยู่ใน สังกัดกระทรวงคมนาคม ต่อมาปี พ.ศ. 2552 มีการตราพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนชื่อ เป็น "กรมการบินพลเรือน" โดยอาศัย อำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 8 ตริ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ต่อมาในปี 2558 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2558 เปลี่ยนเป็น "กรมท่าอากาศยาน" มีเหตุผลในการตราพระราชกำหนด คือ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล จึงต้องปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการในกรมการบินพลเรือนเสีย ใหม่ โดยแยกงานการกำกับดูแลออกเป็นสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยและงานเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยเหลือ กรณีกาอากาศยานประสบภัย งานนิรภัยการบิน และสอบสวนหาสาเหตุของอุบัติเหตุอากาศยานให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงคมนาคม รวมทั้งเปลี่ยนชื่อกรมการบินพลเรือนเป็นกรมท่าอากาศยาน เพื่อให้สอดคล้องกับ งานในหน้าที่หลักที่ปรับปรุงใหม่นี้ด้วย

⁵²เดิมคือ "กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร" ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559 ปรับโครงสร้างกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเปลี่ยนชื่อเป็น "กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม" เพื่อให้มีกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมถึงเรื่องดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รองรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก

⁵³มาตรา 21/1 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁵⁴มาตรา 21/2 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป่าไม้ การสงวน อนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁵⁵

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนราชการในสังกัด⁵⁶ และจัดกลุ่มภารกิจ⁵⁷ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ก) กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติ

4. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
5. กรมทรัพยากรธรณี
6. กรมป่าไม้
7. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(ข) กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน

8. กรมทรัพยากรน้ำ
9. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

(ค) กลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม

10. กรมควบคุมมลพิษ
11. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(10) กระทรวงพลังงาน

ก. อำนาจหน้าที่

⁵⁵ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁵⁶ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁵⁷ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 10

กระทรวงพลังงาน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหา พัฒนาและบริหารจัดการ
การพลังงาน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงพลังงาน
หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงพลังงาน⁵⁸

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กระทรวงพลังงาน มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้⁵⁹

- (1) สำนักงานรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
- (4) กรมธุรกิจพลังงาน
- (5) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
- (6) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

(11) กระทรวงพาณิชย์

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการค้า ธุรกิจบริการ ทรัพย์สินทาง
ปัญญา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์หรือส่วน
ราชการที่สังกัดกระทรวงพาณิชย์⁶⁰

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงพาณิชย์ มีส่วนราชการในสังกัด⁶¹ และจัดกลุ่มภารกิจ⁶² ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

(ก) กลุ่มภารกิจด้านการค้าภายในประเทศ

4. กรมการค้าภายใน
5. กรมทรัพย์สินทางปัญญา
6. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(ข) กลุ่มภารกิจด้านการค้าต่างประเทศ

7. กรมการค้าต่างประเทศ
8. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
9. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ⁶³

⁵⁸ มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁵⁹ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶⁰ มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶¹ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶² กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 13

(12) กระทรวงมหาดไทย

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมืองและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย⁶⁴

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงมหาดไทย มีส่วนราชการในสังกัด⁶⁵ และจัดกลุ่มภารกิจ⁶⁶ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

3. กรมการปกครอง
4. กรมที่ดิน

(ข) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

5. กรมการพัฒนาชุมชน
6. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(ค) กลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง

7. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
8. กรมโยธาธิการและผังเมือง

(13) กระทรวงยุติธรรม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความสะดวกยุติธรรมในสังคม และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม⁶⁷

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

---

⁶³ เดิมชื่อ “กรมส่งออก” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ” โดยผลของพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อกรมส่งเสริมการส่งออก เป็นกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2555

⁶⁴ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶⁵ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶⁶ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 14

⁶⁷ มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

กระทรวงยุติธรรม มีส่วนราชการในสังกัด⁶⁸ และจัดกลุ่มภารกิจ⁶⁹ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานกิจการยุติธรรม

(ก) กลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม

4. กรมสอบสวนคดีพิเศษ
5. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

(ข) กลุ่มภารกิจด้านบริหารความยุติธรรม

6. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
7. กรมบังคับคดี

(ค) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุคูณ

8. กรมคุมประพฤติ
9. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
10. กรมราชทัณฑ์

ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี

11. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(14) กระทรวงแรงงาน

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงแรงงาน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารและคุ้มครองแรงงาน พัฒนาฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงานหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงแรงงาน⁷⁰

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงแรงงาน มีส่วนราชการในสังกัด⁷¹ และจัดกลุ่มภารกิจ⁷² ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
4. กรมการจัดหางาน

(ข) กลุ่มภารกิจด้านประกันความมั่นคงในการทำงาน

⁶⁸ มาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁶⁹ กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 15

⁷⁰ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷¹ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷² กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 16

5. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

6. สำนักงานประกันสังคม

(15) กระทรวงวัฒนธรรม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับศิลปะ ศาสนา และวัฒนธรรม และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม⁷³

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กระทรวงวัฒนธรรม มีส่วนราชการในสังกัด⁷⁴ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมการศาสนา
4. กรมศิลปากร
5. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
6. สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

(16) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ก. อำนาจและหน้าที่

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม และพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี⁷⁵

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีส่วนราชการในสังกัด⁷⁶ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมวิทยาศาสตร์บริการ
4. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

(17) กระทรวงศึกษาธิการ

ก. อำนาจหน้าที่

---

⁷³ มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷⁴ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷⁵ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷⁶ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

กระทรวงศึกษาธิการ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ⁷⁷ และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ⁷⁸

ข. การแบ่งส่วนราชการ

การจัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้บังคับแก่กระทรวงศึกษาธิการโดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น⁷⁹

ให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้⁸⁰

1. ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง
2. ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา
3. ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็น

นิติบุคคล

1. ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง

การจัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง ของกระทรวงศึกษาธิการ มีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้⁸¹

- (1) สำนักงานรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- (4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- (6) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ส่วนราชการตาม (2) (3) (4) (5) และ (6) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นกรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

กระทรวงศึกษาธิการมีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้⁸²

⁷⁷ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁷⁸ มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁷⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁰ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸¹ มาตรา 9 ประกอบมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸² มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามแผนงานของกระทรวง

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงรองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ดำเนินการเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ

(2) ประสานงานต่าง ๆ ในกระทรวง และดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามสายงานการบังคับบัญชาอันเป็นอำนาจหน้าที่ซึ่งจะต้องมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกำหนดในกฎหมายอื่น

(3) จัดทำงบประมาณและแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่มีได้อยู่ในอำนาจของส่วนราชการอื่น

(5) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีเลขาธิการซึ่งมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น⁸⁵ เลขาธิการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการ ดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้⁸⁴

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักงาน แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติการ กำกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสำนักงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งเร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักงาน

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานรองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของข้าราชการในสำนักงาน ตลอดจนการจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงาน

นอกจากนี้ยังได้กำหนดอำนาจบังคับบัญชาของเลขาธิการไว้โดยเฉพาะ ดังนี้

⁸⁵ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁴ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

(1) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย⁸⁵

(2) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษาของรัฐในสังกัดที่เป็นนิติบุคคลที่จัดการศึกษาระดับปริญญาด้วย⁸⁶

(3) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้วย⁸⁷

2. ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา

ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้⁸⁸

(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

3. ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล

ระเบียบปฏิบัติราชการหรือระเบียบปฏิบัติงานของสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคลทั้งที่เป็นสถานศึกษาในสังกัดและที่เป็นสถานศึกษาในกำกับให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการดังกล่าว⁸⁹

(18) กระทรวงสาธารณสุข

ก. **อำนาจหน้าที่** กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข⁹⁰

ข. การแบ่งส่วนราชการและการจัดกลุ่มภารกิจ

กระทรวงสาธารณสุข มีส่วนราชการในสังกัด⁹¹ และจัดกลุ่มภารกิจ⁹² ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี

2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการแพทย์

⁸⁵ มาตรา 30 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁶ มาตรา 30 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁷ มาตรา 30 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁸ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁸⁹ มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

⁹⁰ มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁹¹ มาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁹² กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 20

3. กรมการแพทย์
4. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก⁹³
5. กรมสุขภาพจิต

(ข) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการสาธารณสุข

6. กรมควบคุมโรค
7. กรมอนามัย

(ค) กลุ่มภารกิจด้านสนับสนุนงานบริหารสุขภาพ

8. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
9. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
10. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

(19) กระทรวงอุตสาหกรรม

ก. อำนาจหน้าที่

กระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาผู้ประกอบการ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวง อุตสาหกรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม⁹⁴

ข. การแบ่งส่วนราชการ กระทรวงอุตสาหกรรม มีส่วนราชการในสังกัด⁹⁵ และจัด กลุ่มภารกิจ⁹⁶ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง

(ก) กลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

3. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
4. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(ข) กลุ่มภารกิจด้านกำกับตรวจสอบกระบวนการผลิต

5. กรมโรงงานอุตสาหกรรม
6. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

(ค) กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ

7. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
8. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

---

⁹³เดิมชื่อ “กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก” โดยผลของ พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็น กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. 2560

⁹⁴มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁹⁵มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

⁹⁶กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 ข้อ 21

3. การจัดระเบียบราชการในกรม

ในการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง นอกจากกรมแล้ว ยังมี ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมด้วยส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม มีการจัดระเบียบบริหารราชการเช่นเดียวกับกรมโดยสนธิ⁹⁷

3.1 อำนาจหน้าที่

กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรม⁹⁸

3.2 การบังคับบัญชาและรับผิดชอบงาน

ในกรมหนึ่งมีอธิบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงและในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติ และนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วยและจะให้มีรองอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากอธิบดีและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการก็ได้⁹⁹

ในส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมจะมีเลขาธิการ ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และจะให้มีรองเลขาธิการ รองผู้อำนวยการหรือตำแหน่งรองของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ช่วยเลขาธิการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีทั้งรองเลขาธิการ และผู้ช่วยเลขาธิการหรือทั้งรองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือทั้งตำแหน่งรองและตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และช่วยปฏิบัติราชการแทนก็ได้¹⁰⁰ เช่น เลขาธิการ คณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นตำแหน่งเทียบเท่าปลัดกระทรวง เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี เป็นต้น

3.3 การแบ่งส่วนราชการ

⁹⁷ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

⁹⁸ มาตรา 32 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

⁹⁹ มาตรา 32 วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

¹⁰⁰ มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

กรมอาจแบ่งส่วนราชการได้ 2 ประเภท¹⁰¹ ได้แก่ (1) สำนักงานเลขานุการกรม และ(2) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง

(1) สำนักงานเลขานุการกรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรม และราชการที่มิได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะมีเลขานุการกรมเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการกรม¹⁰²

(2) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ¹⁰³

4. การจัดระเบียบราชการของส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 บัญญัติให้ส่วนราชการดังต่อไปนี้ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง¹⁰⁴

- (1) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
  - (2) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
  - (3) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
  - (4) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
  - (5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - (6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
  - (7) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- ส่วนราชการดังกล่าวมีฐานะเป็นกรม อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี¹⁰⁵

อำนาจหน้าที่

¹⁰¹ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

¹⁰² มาตรา 33 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

¹⁰³ มาตรา 33 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

¹⁰⁴ มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

¹⁰⁵ มาตรา 46 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

(1) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการพระพุทธศาสนา ส่งเสริมพัฒนาพระพุทธศาสนาและดูแลรักษาศาสนสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ และอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(2) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(3) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวิจัย และอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(4) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ทางวิชาการ และอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(7) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

5. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน

หลักทั่วไปในการมอบอำนาจ

มาตรา 38 อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา พ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติให้ผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมี

อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

วิธีการมอบอำนาจ

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ¹⁰⁶

มาตรา 39 เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

มาตรา 40 ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

การกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้¹⁰⁷

¹⁰⁶ มาตรา 38 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

¹⁰⁷ มาตรา 40 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534